

Lublin, dnia 21 czerwca 2017 r.

STRESZCZENIE

rozprawy doktorskiej mgr Marzeny Świątek nt. „Charakter prawny uchwał organów samorządu zawodowego radców prawnych w Polsce”.

W ramach podjętego tematu rozprawy doktorskiej przeprowadzono analizę zagadnień związanych z działalnością uchwałodawczą organów samorządu zawodowego radców prawnych *sensu largo*, w szczególności charakterem prawnym wydawanych rozstrzygnięć. W rozważaniach uwzględniono zasady organizacji i funkcjonowania samorządu zawodowego radców prawnych, który zgodnie z art. 17 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 178, poz. 483, dalej cyt. jako „Konstytucja RP”) ma za zadanie reprezentować osoby wykonujące zawód zaufania publicznego – jakim jest radca prawny i sprawować pieczę nad jego należyтым wykonywaniem w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony.

Prowadzone badania miały na celu dokonanie klasyfikacji i określenie charakteru prawnego uchwał wydawanych przez organy samorządu radcowskiego wskazane w art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 233 ze zm., dalej cyt. jako „u.r.p.”) - Krajowy Zjazd Radców Prawnych, Krajowa Rada Radców Prawnych, Wyższa Komisja Rewizyjna, zgromadzenie okręgowej izby radców prawnych, rada okręgowej izby radców prawnych, okręgowa komisja rewizyjna, jak i organy w znaczeniu funkcjonalnym, których ustawa nie wymienia jako organy samorządu radców prawnych, ale w określonych sprawach, realizując wskazane zadania, mogą być jako takie traktowane (Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych). Zwrócono uwagę także na działalność uchwałodawczą prezydium rady okręgowej izby radców prawnych, które nie jest organem samorządu radców prawnych wskazanym w art. 42 ust. 1 u.r.p., ale uczestniczy w działalności uchwałodawczej samorządu poprzez podejmowanie uchwał

w sferze wnętrza organizacyjnego samorządu zawodowego, a na podstawie udzielonych przez radę okręgowej izby radców prawnych upoważnień, także w sferze cywilnoprawnej.

Z zakresu badań wyłączono tematykę orzeczeń wydawanych w postępowaniach dyscyplinarnych. Z tego też względu pominięto problematykę związaną z działalnością rzecznika dyscyplinarnego, Głównego Rzecznika Dyscyplinarnego, okręgowego sądu dyscyplinarnego i Wyższego Sądu Dyscyplinarnego, choć organy te zostały wskazane w art. 42 u.r.p. Z szerszych rozważań wyłączono także tzw. „akty wyborcze” pojawiające się w praktyce stosowania Uchwały w sprawie zasad przeprowadzania wyborów do organów samorządu radców prawnych, które w rzeczywistości, pomimo często błędnie używanej nazwy „uchwała”, nie są uchwałami.

W rozprawie uwzględniono aktualny stan prawny, odwołując się do rozwiązań historycznych jedynie w zakresie niezbędnym do wykazania ewolucji przyjmowanych rozwiązań prawnych, lub też w wyniku konieczności odwołania się do wykładni historycznej w związku z zaistnieniem wątpliwości interpretacyjnych, podczas gdy wykładnia gramatyczna nie dała oczekiwanych rezultatów.

W rozprawie zauważono, że rozstrzygnięcia organów samorządu *sensu largo*, pomimo że nazwane są „uchwałami”, nie mają jednolitego charakteru prawnego, a zatem też wywołują różnego rodzaju skutki w sferze praw i obowiązków członków samorządu, jak i osób trzecich nieznajdujących się w strukturze samorządu. Celem prowadzonych badań było zatem udzielenie odpowiedzi na następujące pytania: jaki charakter prawny mają poszczególne uchwały wydawane przez właściwe organy samorządu zawodowego radców prawnych, w jakiej sferze *imperium* czy *dominium* działają organy samorządu, podejmując określone uchwały, w jaki sposób i w jakich formach sprawowana jest kontrola legalności tychże uchwał przez organy samorządu zawodowego radców prawnych oraz sądy powszechne i administracyjne, a także, w jakich formach realizowany jest nadzór wewnętrzny przez właściwe organy samorządu oraz nadzór zewnętrzny sprawowany przez Ministra Sprawiedliwości nad działalnością organów samorządu zawodowego radców prawnych.

W badaniach w dominującym stopniu wykorzystano metodę formalno-dogmatyczną. Analizując obowiązujące regulacje prawne w zakresie prawa powszechnie obowiązującego, jak i wewnętrznego, podjęto próbę usunięcia niejasności w zakresie ich wykładni oraz udzielenia odpowiedzi na postawione sobie pytania badawcze. Analizą objęto także orzecznictwo sądów administracyjnych (zarówno

wojewódzkich sądów administracyjnych, jak i Naczelnego Sądu Administracyjnego), Sądu Najwyższego, sądów powszechnych oraz Trybunału Konstytucyjnego, przez co ukazano: zmiany w linii orzeczniczej, aktualnie dominującą linię orzeczniczą, zwracając uwagę na możliwe nieścisłości i nieprawidłowości w przeprowadzonej argumentacji przez organy i właściwe sądy. Częściowo zastosowano także metodę historyczną, jednakże była ona ograniczona do wskazania zmian w obowiązujących przepisach prawa powszechnego i wewnątrznie obowiązującego.

W Rozdziale 1 zatytułowanym „*Ustrój samorządu zawodowego radców prawnych*” wskazano na istotę, podstawy prawne działania i zadania samorządu zawodowego radców prawnych w Polsce, nawiązując do podstaw konstytucyjnych funkcjonowania samorządu zawodowego radców prawnych. Zwrócono uwagę na pojęcie i cechy zawodu zaufania publicznego, jakim jest bez wątpienia zawód radcy prawnego. Analizie poddano także podstawowe funkcje, jakie na podstawie art. 17 ust. 1 Konstytucji RP powierzono samorządowi zawodowemu radców prawnych. We wskazanym Rozdziale przedstawiono poglądy doktryny i orzecznictwa w zakresie takich pojęć, jak: „sprawowanie pieczy na należyтым wykonywaniem zawodu”, „interes publiczny” oraz zaznaczono istniejące, doktrynalne ujęcia samorządu radców prawnych, w zakresie przyznania mu osobowości publicznoprawnej (korporacje prawa publicznego) i prywatnoprawnej. W działaniu samorządu zawodowego widoczne jest bowiem przenikanie się obu sfer - publicznej i prywatnej. W Rozdziale tym zwrócono uwagę, że fundamentalną kwestią dla prawidłowej oceny sfery działania samorządu zawodowego jest wyraźne odróżnianie sytuacji, w których organy samorządu zawodowego radców prawnych działają w sferze *imperium*, a kiedy *dominium*. Nakreślono znaczenie pojęcia zadań publicznych, które mogą być realizowane przez podmioty takie jak samorzady zawodowe. W związku z tym, niezbędne okazało się także poruszenie problematyki organów samorządu radców prawnych w ujęciu teoretycznym, aby możliwa była prawidłowa ocena ich charakteru w ramach struktury, jaką jest samorząd zawodowy.

Należy podnieść, że w przypadku samorządu zawodowego radców prawnych ustawodawca nie zastosował modelu, w którym w całości wyłączony byłby nadzór państwa nad samorządem. W związku z takim podejściem, należało wskazać na nadzór zewnętrzny, sprawowany przez Ministra Sprawiedliwości. Zwrócono uwagę na prawidłowy, w ocenie Autorki, kierunek wykładni wąskiej, dotyczący rodzaju

rozstrzygnięć nadzorczych Ministra Sprawiedliwości (np. poprzez wyłączenie możliwości podejmowania rozstrzygnięć o charakterze reformatoryjnym). Wskazano także na formy wykonywanego nadzoru.

W Rozdziale 2 zatytułowanym „*Uchwała jako forma działania organów samorządu zawodowego radców prawnych*” wyróżniono formy, w jakich podejmowane są działania przez poszczególne organy samorządu radców prawnych, nazwane „uchwałami”. Wśród nich wyróżniono: akty administracyjne, akty normatywne wewnętrznie obowiązujące, uchwały podejmowane w ramach wnętrza organizacyjnego samorządu, uchwały regulujące stosunki cywilnoprawne, opinie i inne akty współdziałania, akty nadzoru i kontroli (Rozdziały 2.1 – 2.7 rozprawy doktorskiej). We wspomnianych Rozdziałach przedstawiono poglądy doktryny, występujące typologie w zakresie tego rodzaju aktów, ich cechy charakterystyczne. W dalszej części pracy o charakterze szczegółowym, akty te poddano analizie na przykładzie konkretnych rozstrzygnięć organów samorządu zawodowego radców prawnych.

W Rozdziałach 3 – 10 przeprowadzono analizę w zakresie charakteru prawnego uchwał organów samorządu zawodowego radców prawnych *sensu largo*. W zakresie wspomnianych Rozdziałów, przedstawiono aktualnie obowiązujące uchwały i dokonano próby klasyfikacji tychże z punktu widzenia ich charakteru prawnego, w zestawieniu z analizą i wnioskami wywiedzionymi w Rozdziale 2 rozprawy doktorskiej.

W Zakończeniu rozprawy doktorskiej wskazano na wnioski końcowe oraz postulaty *de lege ferenda*.

Należy stwierdzić, że po przeprowadzeniu procesu weryfikacyjnego w zakresie postawionych hipotez badawczych, sformułowano wnioski, które okazały się być z nimi zgodne. W rozprawie doktorskiej sformułowano także postulaty *de lege ferenda*, które mają zmierzać do usprawnienia działalności organów samorządu radców prawnych, ujednoczenia linii orzeczniczej w sprawach samorządowych, a tym samym zapewnienia lepszej realizacji konstytucyjnych praw jednostki i pełniejszej ochrony gwarancji zapewnionych samorządowi zawodowemu radców prawnych w Polsce.

Marzena Świątek